

## Pedagogisch beleid Kinderdagverblijf



Kindercentrum Moederskind  
Balijelaan 54A, 3521 GV Utrecht  
030-7600505  
[info@moederskind.com](mailto:info@moederskind.com)  
[www.moederskind.com](http://www.moederskind.com)

# Inhoudsopgave

## Inleiding

### 1: Visie

- 1.1 – Visie
- 1.2 – Pedagogisch doel Moederskind
- 1.3 – Visie op de ontwikkeling van kinderen
- 1.4 – Visie op opvoeden van kinderen in een groep
- 1.5 – Pedagogische visie Moederskind
- 1.6 – Pedagogische inspiratie

### 2: Pedagogisch handelen bij Moederskind

- 2.1 – Opvoedingsdoelen
- 2.2 – Huilen
- 2.3 – Kijk! Kindvolgsysteem

### 3: Kinderdagverblijf Moederskind

- 3.1 – Groepssamenstelling en begeleiding
- 3.2 – Horizontaal en verticaal werken
- 3.3 – Stamgroepen
- 3.4 – Mentorschap
- 3.5 – Beroepskracht/Kindratio (BKR)
- 3.6 – Het team
- 3.7 – 3-uurs regeling
- 3.8 – Calamiteiten
- 3.9 – Kinderen die zorg behoeven
- 3.10 – Pedagogisch coach

### 4: Dagelijkse opvang

- 4.1 – De locatie
- 4.2 – Dagindeling
- 4.3 – Eten en drinken
- 4.4 – Slapen
- 4.5 – Verschonen en zindelijkheid
- 4.6 – Spelactiviteiten
- 4.7 – Buiten spelen

### 5: Ruimte en spelmateriaal

- 5.1 – Spelmateriaal en de schijf van vijf
- 5.2 – Spelend leren en ontdekken
- 5.3 – Meegebracht speelgoed

### 6: Speciale momenten

- 6.1 – Kennismaken en wennen
- 6.2 – Extra dagen en ruildagen
- 6.3 – Veiligheid, uitdaging en regels
- 6.4 – Traktaties, feestdagen en thema's

### 7: Tot slot

## Inleiding

Voor u ligt het pedagogisch beleidsplan van het kinderdagverblijf van Moederskind. Het pedagogisch beleidsplan beschrijft welke visie Moederskind heeft op de omgang met kinderen en hun ouders. Daarnaast beschrijft het pedagogisch beleidsplan wat onze pedagogische visie is op de ontwikkeling van kinderen en hoe we dit vertalen in het dagelijks handelen op het kinderdagverblijf. Hierbij kijken wij naar onze rol als opvoeder, naar de mogelijkheden en grenzen van het opvoeden in een groep. Van daaruit stellen wij ons een pedagogisch doel en geven wij aan hoe dit doel vorm krijgt.

Het pedagogisch beleids- en werkplan is echter niet alleen belangrijk voor onze medewerkers die binnen onze organisatie werken. Wij willen ouders, nieuwe medewerkers, stagiaires en andere belangstellenden ook inzicht geven in wat we doen en waarom wij het op deze manier doen. Wij vinden het belangrijk dat de kwaliteit gewaarborgd moet worden. Om die reden wordt het pedagogisch beleids- en werkplan jaarlijks geëvalueerd en waar nodig aangepast. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met zowel onze medewerkers als de oudercommissie van Moederskind.

Wij hopen dat dit beleids- en werkplan u een beeld geeft van de wijze waarop wij op ons kinderdagverblijf werken. Mocht u vragen hebben, beantwoorden wij die natuurlijk graag.

Namens,

Wilma Schaareman – Locatiemanager

Linda Kervers – Locatiemanager

Aysegul Arslan & Ozlem Osanmaz – Directie

Om de leesbaarheid van het pedagogisch beleids- en werkplan te vergroten, kan:

Waar 'zijn' staat, ook 'haar' worden gelezen en visa versa

Waar 'ouders' staat, ook 'verzorgers' worden gelezen

## **1. Visie**

Ieder kind is uniek. De ontwikkeling van een kind is een samenspel van aanleg/karakter en van het opvoedingsklimaat (de omgeving). De ervaringen die een kind opdoet zijn onder andere bepalend voor zijn ontwikkeling. Opvoeders moeten inspelen op deze ontwikkeling.

### **1.1 – Visie**

Moederskind is een kinderdagverblijf waarbij warme en respectvolle communicatie centraal staat. Kinderen krijgen de ruimte om zich te ontwikkelen tot sociale, zelfstandige mensen met voldoende zelfvertrouwen en verantwoordelijkheidsgevoel, die hun eigen talenten onderkennen en benutten.

### **1.2 – Pedagogisch doel Moederskind**

Wij realiseren de visie van Moederskind door ieder kind de ruimte te geven om zichzelf te zijn en door situaties te creëren die ervoor zorgen dat kinderen zich prettig, veilig en geborgen voelen. De pedagogisch professionals hebben een begeleidende en stimulerende rol in de ontwikkeling van het kind. Een positieve werkhouding van pedagogisch professionals is van essentieel belang. Elk kind heeft recht op een stimulerende ondersteuning van een deskundige pedagogisch professional. Het persoonlijk contact tussen de pedagogisch professional, ouders en kinderen staat centraal. Dit willen wij bereiken door vertrouwen, veiligheid en geborgenheid te bieden. In het hoofdstuk 'pedagogisch handelen' wordt uitgelegd hoe wij dit vormgeven.

### **1.3 – Visie op de ontwikkeling van kinderen**

Hechting is de basis voor een gezonde ontwikkeling van kinderen. Ieder kind heeft een aangeboren aanleg om zich aan zijn opvoeder(s) te hechten. Van nature zoekt het kind de nabijheid van een beschermende volwassene. In de eerste weken van zijn leven ontstaat er een sterke band tussen de ouder/directe opvoeder en het kind. Voor een kind is het een veilig gevoel als de ouder aanwezig is. In een latere fase leert het kind dat ouders ook wel eens weg zijn, maar dat ze vanzelf weer terugkomen. Een kind kan zich aan meerdere personen tegelijk hechten, vooral als het regelmatig met deze personen om gaat. Het ervaren van een liefdevolle, zorgzame band zorgt voor de vorming van een veilige basis voor het kind. Vanuit deze basis kan het kind de omgeving gaan verkennen. Het kind zoekt hierbij steeds naar evenwicht tussen de nabijheid van zijn opvoeders en zijn aangeboren neiging om de omgeving te leren kennen. Ieder kind heeft de drang in zich om zich te ontwikkelen. Elk kind is uniek en ontwikkelt zich in zijn eigen tempo en op zijn eigen manier. De aanleg en het temperament van een kind, de omgeving, de mate waarin het zich veilig kan hechten en de cultuur waarin een kind opgroeit zijn van invloed op die ontwikkeling.

### **1.4 – Visie op opvoeden van kinderen in een groep**

Ieder kind heeft de drang in zich om zich te ontwikkelen. Ieder kind ontwikkelt zich in zijn eigen tempo en op zijn eigen manier. De pedagogisch professionals begeleiden de kinderen individueel en als groep. Hierbij houden ze rekening met de ontwikkeling van de kinderen. Het bijzondere aan opvoeden binnen de kinderopvang is dat het in een groep met andere kinderen gebeurt. Kinderen leren van elkaar, met elkaar en ze beïnvloeden elkaar. De ontmoeting met andere kinderen in de groep vinden wij bijzonder waardevol, omdat kinderen al op jonge leeftijd leren om relaties aan te gaan en sociale vaardigheden te oefenen. Kinderen ervaren plezier van samen spelen, ze leren rekening te houden met elkaar en durven voor zichzelf op te komen. Kinderen zien veel van elkaar en worden door elkaar uitgedaagd en gestimuleerd. Het kinderdagverblijf bereidt kinderen daarnaast voor op een goede start op de basisschool.

## **1.5 – Pedagogische visie Moederskind**

Onze pedagogische visie is uitgewerkt in 4 verschillende benaderingen.

### *Een positieve benadering*

Een positief zelfbeeld is de basis van de hele ontwikkeling. Mede daarom vinden wij het belangrijk om te signaleren en op te merken: 'wat vraagt een kind van mij als opvoeder' en 'hoe kan ik hier op een positieve manier mee om gaan'. Wij bieden kinderen veiligheid, vertrouwen en ruimte. Hierdoor krijgen kinderen de mogelijkheid én worden ze gestimuleerd uit te groeien tot zelfstandige kinderen, en kinderen met verantwoordelijkheid. Voor hen en voor de wereld om hun heen. Daarnaast leren ze hiermee respect te hebben voor elkaar, voor de omgeving en voor zichzelf.

#### Praktijkvoorbeeld baby's

Tijdens het verschoonmoment van Joep geven wij aan wat wij gaan doen. 'Ik doe nu even je broek uit en dan krijg je een schone luier'. Tijdens het verschonen ontdekt Joep de spiegel: 'zie jij jezelf in de spiegel?' vraagt Saskia, de pedagogisch professional van de babygroep. Hij wijst en zegt: 'Joep'. Saskia zegt: 'ja Joep, dat ben jij!' Joep lacht naar zichzelf in de spiegel en zegt: 'Joep' (Joep, 1 jaar).

#### Praktijkvoorbeeld peuters

Nathan en Naima spelen samen op het speelkleed. Nathan bouwt een toren van blokken. Naima gooit de toren om. Nathan wordt boos en hij begint te huilen. Hij loopt verdrietig naar Julia, de pedagogisch professional op de verticale groep. Julia loopt mee naar het speelkleed en vertelt Naima dat Nathan heel verdrietig is, omdat zijn toren kapot is. 'Zullen we de toren opnieuw samen bouwen?', stelt Julia voor. Met elkaar gaan ze weer aan de slag (Nathan, 3 jaar; Naima, 1,5 jaar).

### *Een respectvolle benadering*

Wij benaderen kinderen respectvol vanuit de belevingswereld van het kind. We hebben oog voor de eigenheid en de individualiteit van het kind. Naast individueel contact begeleiden wij het kind in de omgang met volwassenen en andere kinderen. Wij hebben oog voor details, respect voor elkaar, voor de dingen om ons heen én voor de natuur.

#### Praktijkvoorbeeld baby's

Mathilde rolt en kruipt door de groep en ziet een leuk speeltje in de handen van Tobias. Mathilde grijpt ernaar, en Tobias geeft een gil. Op de groep staat pedagogisch professional Linda. Linda gaat bij de twee kinderen op de grond zitten en legt uit dat het speeltje van Tobias is. Aan Mathilde geeft ze een nieuw speeltje. Tobias en Mathilde kunnen allebei vrolijk doorspelen (Mathilde, 8 maanden; Tobias, 10 maanden).

#### Praktijkvoorbeeld peuters

Op de peutergroep wordt er enthousiast gespeeld met de treinbaan. Ook in de poppenhoek en in de bouwhoek zijn kinderen vol enthousiasme aan het spelen. Van een afstandje bekijkt Youssef de situatie. Hij kiest er vervolgens voor om rustig aan de tafel te gaan zitten, en een puzzel te maken (Youssef, 1,5 jaar).

### *Een individuele benadering*

Wij luisteren naar elkaar, wij nemen elkaar serieus en gaan in op vragen die worden gesteld. Wij geven kinderen de mogelijkheid om vaardigheden te ontwikkelen en om ervaringen op te doen die aansluiten bij hun eigen belangstelling en ontwikkelingsniveau.

#### Praktijkvoorbeeld baby's

Gijs trekt zich op aan de bank. Hij wil graag stapjes zetten, maar het lukt hem nog niet. Op de babygroep werkt Marloes als pedagogisch professional. Marloes geeft de loopwagen aan Gijs en moedigt hem zo veel mogelijk aan! Gijs kijkt blij (Gijs, 11 maanden).

#### Praktijkvoorbeeld peuters

Muriel, pedagogisch professional, heeft besloten om met de peutergroep naar buiten te gaan. In de gang zijn Joeri en Hassan bezig met het aantrekken van hun jas. Hassan is al klaar. Muriel ziet dat Joeri hulp nodig heeft om zijn jas goed dicht te krijgen. Ze vraagt aan Hassan of hij Joeri even wil helpen (Joeri, 2 jaar; Hassan, 2,5 jaar).

#### *Een ruimtelijke benadering*

Wij gaan er van uit dat iedereen zich door de ruimte om zich heen kan ontwikkelen. Om die reden bieden wij uitdagende en spel activerende ruimten aan waar diverse activiteiten gedaan kunnen worden. Op die manier geven wij kinderen de mogelijkheid om zich zo breed mogelijk te ontwikkelen. Wij zorgen voor ruimte, voor creatieve experimenten en voor het opdoen van nieuwe ervaringen. Nieuwe ervaringen die aansluiten bij de ontwikkeling van kinderen.

#### Praktijkvoorbeeld baby's

De kinderen van de verticale groep zitten aan tafel. Er wordt gezongen en met instrumentjes gespeeld. Wiebe klapt enthousiast in zijn handen en trommelt hard met zijn handen op tafel. Leyla, pedagogisch professional van de verticale groep, zegt tegen Wiebe: 'zo, jij kunt goed muziek maken!' Wiebe gaat direct nog harder trommelen met zijn handen (Wiebe, 1,5 jaar)

#### Praktijkvoorbeeld peuters

Tijdens de werkzaamheden aan het plafond is er een skelet gevonden van een muis. De werkmannen brengen het naar de peutergroep van pedagogisch professional Zazi. Zazi pakt het skelet en legt aan de peuters uit wat het is. Wat is een skelet? En hoe ziet ons skelet er dan uit? Een aantal peuters zijn super enthousiast en willen het skelet ook graag even vasthouden.

De 4 bovengenoemde pijlers vragen om een actieve en betrokken houding van de pedagogisch professionals naar de kinderen. Het kind moet de onvoorwaardelijke steun en het vertrouwen krijgen van de pedagogisch professional die voor het kind zorgt. Wat betekent dit?

- Wij accepteren elk kind zoals het is;
- Wij nemen elk kind serieus;
- Er is altijd nabijheid van een volwassene bij het kind;
- Een kind mag nooit geïsoleerd worden

Dit zijn de vuistregels van Moederskind. Deze vuistregels zijn randvoorwaardelijk voor de uitvoering van onze pedagogische visie.

### **1.6 – Pedagogische inspiratie**

Binnen Moederskind maken wij gebruik van een aantal onderdelen uit de pedagogische visie van Thomas Gordon (1918 – 2002).

Thomas Gordon was een Amerikaans klinisch psycholoog die vooral bekend is geworden door de Gordon-methode. Bij de Gordon-methode worden er verschillende communicatietechnieken gebruikt

om gelijkwaardige, plezierige relaties in stand te houden en onbegrip te voorkomen. Het gaat hierbij om communicatietechnieken zoals actief luisteren, de ik-boodschap, overschakelen en de overlegmethode. De Gordon-methode gaat uit van gelijkwaardigheid in relaties, zodat iedereen zichzelf kan zijn en zijn verantwoordelijkheid neemt. In opvoedingsrelaties betekent dit dat de opvoeder het kind in zijn waarde laat en respectvol benadert. Het systeem benadrukt de effectieve communicatie en oplossingsgerichte conflicthantering. Het win-win principe staat hierbij centraal. De Gordon-methode houdt in dat kinderen gerespecteerd en gehoord worden. De pedagogisch professionals gebruiken deze communicatietechniek tijdens hun contact met de kinderen. De regie blijft altijd bij de pedagogisch professionals, zonder dat deze een autoritaire houding heeft ten opzichte van de kinderen. Bij Moederskind maken wij, zoals gezegd, gebruik van een aantal onderdelen uit het gedragsraam van de Gordon-methode. Deze zijn hieronder omschreven.

### *Gedrag en oordeel*

Volgens de Gordon-methode is het verschil maken tussen gedrag en oordeel een belangrijke vaardigheid. Gedrag is wat je feitelijk hoort en ziet en een oordeel is datgene wat je denkt bij het horen en zien van bepaald gedrag.

| <b>Gedrag</b>                | <b>Oordeel</b>                               |
|------------------------------|----------------------------------------------|
| Tijn kiept de bak blokken om | Wat is Tijn weer vervelend                   |
| Gijs speelt met de hijskraan | Gijs is altijd zo lief aan het spelen        |
| Fien en Marie slaan elkaar   | Fien en Marie zitten de hele tijd te klieren |

Als pedagogisch professional is het belangrijk om goed onderscheid te maken tussen het werkelijke gedrag van een kind en je eigen beleving. Het kan bijvoorbeeld zo zijn dat een pedagogisch professional het gedrag van Tijn (in bovenstaand voorbeeld) als onacceptabel ervaart, omdat het voor extra werk zorgt. Je kunt ook op een andere manier naar het gedrag van Tijn kijken. Misschien wil hij juist wel een nieuwe vaardigheid aanleren.

Als een kind iets doet wat in de ogen van een pedagogisch professional als onacceptabel wordt geacht, dan stelt zij het gedrag van het kind ter discussie en niet het kind zelf. De pedagogisch professional zal vanuit een houding van actief luisteren proberen het kind beter te begrijpen.

### *Actief luisteren*

Actief luisteren is een vaardigheid waarbij je een kind dat een probleem heeft, aanmoedigt om meer over het probleem te vertellen zonder dat je het probleem overneemt. Actief luisteren doe je door op een empathische manier de beleving en gevoelens van het kind weer te geven. Vervolgens stem je met het kind af of deze weergave klopt. Jonge kinderen kunnen soms nog niet zo goed vertellen wat hen nou precies dwars zit. Het geeft hun veel steun als een pedagogisch professional pogingen doet om hun gedrag te vertalen in wat ze eigenlijk willen zeggen.

| <b>Het kind zegt/doet</b>      | <b>Mogelijke zin actief luisteren</b>                                                                                               |
|--------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Papa toe                       | Je wilt het liefst bij papa zijn, he?                                                                                               |
| Schuift boos zijn maaltijd weg | Volgens mij heb je helemaal geen zin om te eten                                                                                     |
| Baby huult heel hard           | Ik heb je luier verschoond, je de fles gegeven en slapen wil je gewoon niet. Ik vind het moeilijk om te begrijpen wat er met je is. |

### *De ik-boodschap*

Het praten in de ik-boodschap is een kernbegrip in de Gordon-methode. Bij de ik-boodschap praat je vanuit jezelf met als doel om je gevoel of mening met anderen te delen. Bijvoorbeeld: 'ik vind het leuk om buiten te spelen!' Het tegenovergestelde van de ik-boodschap is de jij-boodschap. Hierin zit vaak een oordeel, verwijt of beschuldiging. Bijvoorbeeld: 'kun je nou eens je mond houden?' Onze voorkeur gaat uit naar het communiceren met kinderen in de ik-boodschap, omdat we dit een positievere manier van communiceren vinden.

### *Overschakelen*

Overschakelen is een situatie waarbij de pedagogisch professional in een conflict met het kind het ene moment actief luistert en het andere moment de ik-boodschap gebruikt. Het kan gebeuren dat een pedagogisch professional de boodschap voor een kind niet goed kan overbrengen met de ik-boodschap. Het is dan raadzaam om met het kind mee te bewegen en over te schakelen op actief luisteren. Dit is een proces wat heel nuttig kan zijn bij conflicten met kinderen.

Een pedagogisch professional kan op verschillende manieren met een kind mee bewegen;

- Ruilen: een kind wil een muts niet op zetten → je ruilt dit voor een sjaal of capuchon
- Beperkte keuzes geven: kiezen uit broodbeleg → wil je jam of smeerkaas?
- Omgeving aanpassen: baby huilt vanwege drukte op de groep → even naar buiten met de drukke kinderen, zodat de groep wat rustiger wordt

### *Grenzen stellen*

Soms vertonen kinderen gedrag wat je als pedagogisch professional niet kan accepteren. Denk hierbij aan vechten, bijten, schreeuwen of iets naar iemand gooien. De pedagogisch professional kan dit gedrag met de confronterende ik-boodschap bespreken. Deze boodschap bestaat uit 3 delen.

**Gedrag:** een peuter laat een viltstift zonder dop op tafel liggen.

**Gevolg:** de stiften drogen uit en de andere kinderen kunnen niet meer kleuren.

**Gevoel:** ergernis, boosheid.

De confronterende ik-boodschap wordt dan:

'Als je de viltstiften zonder dop laat liggen, vind ik dat erg vervelend. Ze drogen dan uit en dan kan niemand er meer mee kleuren.'

Baby's, tot ongeveer 18 maanden, zijn zich nog niet volledig bewust van hun eigen handelen. Ze zijn bijvoorbeeld bij het bijten, knijpen en slaan van een ander nog niet bewust van het feit dat dit pijn doet. Ondanks dat moet je het gedrag van de baby steeds opnieuw begrenzen. Omdat een confronterende ik-boodschap bij hen niet werkt, gebruikt de pedagogisch professional een combinatie van woorden en daden.

Vanaf de dreumesleeftijd beginnen kinderen langzaam te begrijpen dat hun gedrag effect heeft op anderen. Ze kunnen zich op deze leeftijd alleen nog niet in de ander verplaatsen. Het is daarom de taak van de pedagogisch professional om steeds uit te leggen wat wel en vooral niet kan. Gemiddeld gezien kunnen kinderen vanaf ongeveer 3 jaar oud zich steeds beter verplaatsen in de gevoelens van een ander persoon. Vanaf die leeftijd is het wél mogelijk om de confronterende ik-boodschap te gebruiken. Bij dreumesen geef je deze boodschap over het algemeen in korte zinnen.

### *Complimentjes geven*

Bij gewenst gedrag van kinderen gebruiken mensen vaak complimentjes als: 'wat een mooi schilderij heb je gemaakt', 'dat heb je knap gedaan'. Deze complimenten zeggen iets over het kind en niet over het positieve gevoel wat de boodschapper krijgt als het kind een mooi schilderij heeft gemaakt. Een alternatieve manier om een compliment te maken via de Gordon-methode, is de positieve ik-boodschap. Bij de positieve ik-boodschap vertel je duidelijk welke prettige gevoelens het concrete gedrag van het kind bij je oproept. Bij het vertellen van de boodschap geef je geen oordeel over het kind.

|                                                                                                                                          |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>'De kleuren die jij hebt gebruikt vind ik prachtig'</p> <p>'Je hebt zelf je broek al uitgedaan. Ik vind dat heel erg knap van je'</p> |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## 2. Pedagogisch handelen bij Moederskind

De mens kan niet zonder opvoeding. Opvoeden is het begeleiden van kinderen op weg naar hun volwassenheid. Bij de opvoeding speelt de voorbeeldfunctie van de opvoeder een grote rol. In een opvoedingssituatie is een relatie met wederzijds vertrouwen tussen de opvoeder en het kind onmiskenbaar en van groot belang.

### 2.1 – Opvoedingsdoelen

Onze pedagogische werkwijze is gebaseerd op de 4 opvoedingsdoelen uit de Wet Kinderopvang:

- Het bieden van emotionele veiligheid;
- Gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van persoonlijke competenties
- Gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van sociale competenties
- Gelegenheid bieden tot het eigen maken van waarden en normen

#### 2.1.1: Het bieden van emotionele veiligheid

Een gevoel van emotionele veiligheid bij kinderen wil zeggen dat het kind zich veilig en geborgen voelt. Als een kind zich emotioneel veilig voelt, zal het zich op een 'normale' manier ontwikkelen. De emotionele band tussen ouders, familie en kinderen is hecht en langdurig. Deze ontstaat door frequent (intiem) contact. De band tussen pedagogisch professionals en het kind moet eerst worden opgebouwd. Bij de start van de opvang (wenperiode) heeft de pedagogisch professional het doel om een warme en persoonlijke relatie met het kind op te bouwen, en te onderhouden.

Kinderdagverblijf Moederskind creëert een gevoel van emotionele veiligheid voor het jonge kind door:

- Affectie te tonen in de vorm van een knuffel, troosten, op schoot nemen of door een aai over de bol te geven;
- Het aanbieden van een wenperiode;
- Een vaste dagindeling;
- Een vaste stamgroep;
- Vaste pedagogisch professionals op de groep.

Extra aandacht bij baby's door:

- De tijd te nemen voor de wenperiode met ouders;
- Zo min mogelijk de ruimte in en uit te gaan om de rust te bewaren op de groep;
- Te vertellen wat we gaan doen, wat een ander komt doen en dat we weer terugkomen op de groep;
- Alle handelingen van tevoren benoemen en daarna pas uitvoeren. Dit om voorspelbaarheid te bieden aan de baby;
- Het geven van persoonlijke aandacht tijdens verschoonmomenten.

Extra aandacht bij peuters door:

- Kinderen duidelijk grenzen te geven;
- Een foto van elk kind op de muur (in groepsruimte);
- Het kind het gevoel geven dat het er mag zijn;
- Het kind op een respectvolle manier benaderen;
- Het bieden van een luisterend oor en het laten lijken dat het kind gehoord wordt;
- Met het kind communiceren op ooghoogte;
- Het kind de tijd en ruimte te geven om zijn verhaal te vertellen en emoties te uiten.

### 2.1.2: Ieder kind uniek – persoonlijke ontwikkeling

Persoonlijke competenties zijn persoonskenmerken die kinderen in staat stellen om allerlei problemen adequaat aan te pakken. Daarnaast zorgen deze kenmerken ervoor dat kinderen zich goed aan kunnen passen aan veranderende omstandigheden.

Voorbeelden van persoonlijke competenties zijn: veerkracht, zelfstandigheid, zelfvertrouwen, flexibiliteit en creativiteit. Kinderen hebben een aangeboren drang om de wereld om zich heen te ontdekken en om zelfstandig te zijn.

Bij Moederskind besteden wij aandacht aan het stimuleren van persoonlijke ontwikkelingstaken.

Persoonlijke ontwikkelingstaken, zoals:

- Communicatieve ontwikkeling;
- Motorisch-zintuiglijke ontwikkeling;
- Cognitieve ontwikkeling;
- Creatieve en beeldende ontwikkeling;
- Zelfstandigheid en zelfbeeld.

Bij **communicatieve ontwikkeling** besteden wij veel aandacht aan de ontwikkeling van taal bij de kinderen. In het begin verloopt de communicatie met kinderen via lichaamstaal: oogcontact, glimlachen en aanraken. Naarmate kinderen ouder worden, streven we ernaar dat ze meer verbaal gaan communiceren. De pedagogisch professional praat, leest en vertelt veel. Kinderen imiteren graag het gedrag van hun opvoeder(s). Dit is met taal niet anders. Het is belangrijk dat de pedagogisch professional geduld en respect opbrengt voor de kinderen en de ontwikkeling van kinderen. Daarnaast is het belangrijk om altijd te blijven stimuleren. Als een kind bijvoorbeeld zegt: 'Ikke wil auto', stimuleert de pedagogisch professional door te zeggen: 'Wil je met de auto spelen?'.

De pedagogisch professional stimuleert de ontwikkeling van taal en communicatie door:

- 1-op-1 momenten te benutten, bijvoorbeeld tijdens het verschonen;
- Voorwerpen, handelingen en gedrag te benoemen.

Bij baby's besteden we hier extra aandacht aan, door:

- De luisterontwikkeling te stimuleren;
- Het zingen van liedjes en het opzeggen van rijmpjes;
- Te reageren op het gebrabbel van een baby;
- Te praten tegen de baby, ook als hij niet begrijpt wat je zegt;
- Positief te reageren op gelaatsuitdrukkingen, bewegingen en geluidjes.

Bij peuters besteden we hier extra aandacht aan, door:

- Kinderboeken voor te lezen en de kinderen bij verhalen te betrekken;
- Gesprekken te voeren met de kinderen, individueel of aan tafel;
- Goed te luisteren naar de kinderen;
- Liedjes te zingen, zodat de kinderen zich uit kunnen leven met zang en dans, en daarnaast ook de taal oefenen.

Reflexen, zoals zuigen en grijpen, zijn voorbeelden van de **motorisch-zintuiglijke ontwikkeling**. Na verloop van tijd maken deze reflexen plaats voor gecontroleerde spierbewegingen. Lichamelijke ontwikkeling van kinderen wordt onderverdeeld in de grove motoriek, fijne motoriek en het ontwikkelen van de zintuigen. Grove motoriek is de samenhang en bewegingen van armen, benen en de romp. Bewegingen zoals: trappen, steunen, zitten, kruipen, rollen, gooien, lopen en springen. Onder fijne motoriek verstaan we de oog-hand coördinerende bewegingen zoals vasthouden, aankleden, eten en blokken stapelen. De zintuiglijke ontwikkeling bevat ruiken, proeven, zien, horen en voelen.

De pedagogisch professional stimuleert de motorische en zintuiglijke ontwikkeling door herhaaldelijk gebruik te maken van voorwerpen die de zintuigen prikkelen zoals hoe ze klinken, aanvoelen, smaken en ruiken.

Extra aandacht voor baby's door:

- Een baby afwisselend met het hoofd de ene of de andere kant op te leggen;
- De baby te laten oefenen met omrollen door hem in de box of op een vloerkleed te leggen en aan te moedigen;
- De baby op de buik te leggen, zodat ze regelmatig kunnen oefenen met het optillen van het hoofd;
- Voorwerpen te bewegen, aan te geven en te laten vasthouden;
- Samen een bal over te rollen.

Extra aandacht voor peuters door:

- Te knutselen met verschillende materialen;
- Dans- en bewegingsspeken vanaf de dreumesleeftijd te doen;
- Te tekenen en te puzzelen;
- De kinderen die hieraan toe zijn te begeleiden bij de zindelijkheid en het uiteindelijk zelf naar het toilet gaan.

Bij de **cognitieve ontwikkeling** van kinderen staat het denken, voelen en ontdekken centraal. Kinderen willen vooral weten hoe hun wereld en alles daaromheen in elkaar zit.

De pedagogisch professional stimuleert de cognitieve ontwikkeling van jonge kinderen door meerdere zintuigen te gebruiken bij het ontdekken van de wereld om hun heen.

Extra aandacht voor baby's door:

- De rust en ruimte te creëren voor de baby om rond te kijken en de wereld om hen heen in zich op te nemen en te ontdekken;
- Met en zonder speelgoed te spelen met het kind. Speelgoed dat geluid maakt als je erin knijpt, speeltjes die bewegen aan de baby gym als je ernaar grijpt of het laten bekijken van een gezicht (met bijbehorende gezichtsuitdrukkingen);
- Het verstoppen van speelgoed onder een doek, waardoor de baby leert dat speelgoed niet weg is, maar onder het doek ligt.

Extra aandacht voor peuters door:

- Spelletjes met de kinderen te spelen waarbij het leren van vormen, kleuren, cijfers, letters, dagen, maanden en seizoenen centraal staan. Tijdens deze spelletjes maken we onder andere gebruik van illustratiekaarten, boeken en puzzels;
- Het inzichtelijk maken en benoemen van emoties en bedoelingen bij het verzorgen en samenspelen;

- De kinderen verbanden uit te leggen tussen oorzaak en gevolg;
- De kinderen zelf op onderzoek te laten gaan tijdens hun spelactiviteiten en daarmee hun eigen ervaringen op te doen. Zo zal de pedagogisch professional kinderen bij het vrij spelen stimuleren om verschillende items te onderzoeken en bijvoorbeeld iets uit de kast pakken en ermee aan de slag gaan.

Het stimuleren van de **creatieve en beeldende ontwikkeling** wordt vooral gerealiseerd door kinderen te laten kennismaken met diverse materialen, zang en dans. Zo wordt er bijvoorbeeld gewerkt met klei, verf, deeg, zand en water. Deze manier van experimenteren is belangrijk om een kind nieuwe ervaringen op te laten doen, te exploreren en dingen op een wijze te doen die passen bij de ontwikkeling van het kind. Daarnaast leren kinderen bekende kinderliedjes.

De pedagogisch professional stimuleert de creatieve ontwikkeling door onder andere een divers activiteiten aanbod aan te bieden gericht op de ontwikkeling van het kind.

Extra aandacht voor baby's door:

- Te zingen en muziek te luisteren;
- Te 'knutselen' in de vorm van ervaringen opdoen met voelen, ruiken en proeven;
- De ruimte te geven om te experimenteren en te ontdekken in een uitdagende omgeving. We zorgen voor veel materiaal om mee te experimenteren, zoals voelkoffer, voelboekjes, de babygym en kosteloos materiaal zoals lege flessen gevuld met kralen, water en glitters of lintjes.

Extra aandacht voor peuters door:

- Fantasiespel;
- Dreumes- en peutedans;
- Te tekenen, verven en knutselen;
- Te bouwen en constructies met lego en blokken te maken.

De **zelfstandigheid** en het **zelfvertrouwen** van kinderen is in de jongere jaren een proces van ontwikkeling. Een kind moet nog met veel handelingen worden geholpen. Door kinderen positief te benaderen en ze te wijzen op wat ze kunnen, krijgen ze meer zelfvertrouwen en worden ze steeds zelfstandiger. Bij Moederskind krijgen kinderen de mogelijkheid om zichzelf te zijn en een eigen ik te ontwikkelen. Naarmate kinderen ouder worden, vertrouwen ze steeds meer op hun eigen kennis en vaardigheden om handelingen uit te voeren en kleine problemen op te lossen.

De pedagogisch professional stimuleert de zelfstandigheid en het zelfvertrouwen door kinderen op een positieve manier te benaderen en dit ook te benoemen.

Extra aandacht voor baby's door:

- Gericht te zijn op en het stimuleren van de interne drang van de baby om zich te ontwikkelen;
- Iedere ontwikkelingsstap van de baby te waarderen, helpen en stimuleren op basis van liefde, veiligheid en aanmoediging;
- Voorwaarden te scheppen om zelfvertrouwen op te bouwen.

Extra aandacht voor peuters door:

- Op vrije-spel-momenten kinderen zelf te laten kiezen waarmee ze willen spelen;
- Bij te dragen aan een positief zelfbeeld van het kind door onder andere schouderklopjes of een compliment;

- Kinderen bewust te laten worden van hun identiteit, sekse, leeftijd en persoonlijke kenmerken;
- Kinderen de mogelijkheid te bieden zich te uiten;
- Zoveel mogelijk zelf de problemen op te laten lossen;
- Kinderen laten helpen bij kleine huishoudelijke taken, zoals de was opvouwen of de tafel schoon te maken.

### 2.1.3: Ik, Jij, Wij, - sociale ontwikkeling

Sociale competenties zijn vaardigheden en kennis die het kind nodig heeft in de omgang met anderen. Hierbij wordt rekening gehouden met zowel zijn eigen belangen als de belangen van anderen. Kenmerkend voor de sociale ontwikkeling is dat het kind zich in toenemende mate zelfstandig kan bewegen in de omgeving en de samenleving.

De pedagogisch professional stimuleert de sociale ontwikkeling bij baby's door:

- Baby's samen op de grond, of samen onder een babygym, te leggen. Hiermee stimuleren wij het contact tussen de baby's;
- Baby's die niet zo mobiel zijn, in elkaars nabijheid te plaatsen. De interacties die baby's met elkaar op doen vormen een basis voor de sociale ontwikkeling;
- Het ondernemen van groepsactiviteiten waardoor de baby's contact met elkaar kunnen maken en eerste sociale ervaringen op kunnen doen;
- Samen te zingen, samen spelen aan tafel, samen lezen van een boekje of samen luisteren naar muziek;
- Het spelen van 'vangspelletjes', zoals achter elkaar aan kruipen of simpele verstoppelletjes.

De pedagogisch professional stimuleert de sociale ontwikkeling bij peuters door aandacht te besteden aan de volgende sociale ontwikkelingstaken:

- Rekening houden met anderen;
- Hulp vragen en ontvangen;
- Samen spelen;
- Iedereen hoort erbij;
- Bijdragen aan het geheel en helpen.

Door **rekening te houden met anderen** gedraagt het kind zich zo dat anderen niet te veel gehinderd of gekwetst worden door wat het kind doet of zegt. De pedagogisch professional stimuleert dit gedrag door zelf het goede voorbeeld te geven, gevoelens van het individuele kind te zien, kinderen te leren om op hun beurt te wachten en kinderen de sociale basisregels (wat mag wel en wat mag niet) uit te leggen.

Het **vragen en ontvangen van hulp** zijn belangrijke vaardigheden als het op samenwerken aan komt. Omdat het vragen en ontvangen van hulp niet vanzelfsprekend is, stimuleert de pedagogisch professional dit. Dit doet zij door actief naar het kind te luisteren, elkaar te helpen tijdens het gezamenlijke spel zoals een puzzel en door positieve eigenschappen van het kind te benoemen.

In de verschillende ontwikkelingsfasen gaan kinderen op een andere manier **samen spelen**. Tevens is het zo dat kinderen in elke ontwikkelingsfase het gedrag van een ander imiteren. In het begin spelen kinderen oppervlakkig samen door elkaar aan te raken, voorwerpen te delen of samen te lachen. Als kinderen ouder worden zijn ze steeds meer in staat om bewuster met andere kinderen samen te spelen, bijvoorbeeld via fantasie- en rollenspel. Voor pedagogisch professionals is het belangrijk om samenspel te stimuleren voor jonge kinderen. Bij Moederskind doen wij dit door groepsspellen te

doen, gebruik te maken van voorwerpen die uitnodigen om samen te spelen (bal/prentenboek) en mee te spelen met de kinderen, zodat wij ze kunnen begeleiden met het samen spelen.

Kinderen hebben, net als iedereen, sterk het gevoel ergens bij te willen horen. Het streven naar een eigen plaats in een groep is een sociaal doel. Bij Moederskind vinden wij het belangrijk dat **iedereen erbij hoort**. De taak voor pedagogisch professionals is om jonge kinderen het gevoel te geven dat ze ertoe doen, en dat ze erbij horen. Dit doen wij door een sfeer te creëren waarin alle kinderen zich thuis voelen, kinderen op een respectvolle manier te benaderen, met het kind te communiceren op ooghoogte, ouders op een vriendelijke manier te benaderen en een foto van alle kinderen op de groep te plaatsen.

Door het kind te laten **helpen** voelt het zich nuttig en betrokken. Het is ontzettend belangrijk om dit gedrag te stimuleren. Bij Moederskind doen de pedagogisch professionals dit door kinderen te betrekken bij het tafel dekken, boodschappen doen, voorbereiden van feestjes en zelf het speelgoed op te laten ruimen na het spelen.

#### *2.1.4: Jong geleerd is oud gedaan – normen en waarden*

Het overbrengen van normen en waarden speelt een grote rol bij het opvoeden van kinderen. Netjes gedag zeggen bij het binnenkomen en weggaan en mensen bij hun naam noemen zijn duidelijke omgangsvormen. Ook op de beurt wachten, niet vloeken en iets vriendelijk vragen zijn voorbeelden van belangrijke normen en waarden. Kinderen leren deze normen en waarden vaak in de gezinssituatie en op het kinderdagverblijf. Ook de aanwezigheid van een volwassene, die vaak als voorbeeld wordt gezien door kinderen, speelt een belangrijke rol in het aanleren van normen en waarden.

Bij Moederskind hechten wij veel waarde aan vieringen. Vieringen zorgen voor een versterking van de groepsband. Naast vieringen vinden wij dat rituelen ook belangrijk zijn voor kinderen. Het biedt structuur en zorgt voor rust en duidelijkheid. Structuur, rust en duidelijkheid zorgen voor een veilig gevoel op de groep. Dit vormt een goede basis voor de ontwikkeling van kinderen. Rituelen doen zich vaak voor op terugkerende momenten van de dag, zoals aan tafel gaan, naar buiten gaan en gaan slapen.

Het eigen maken van normen en waarden vinden wij ontzettend belangrijk. Op de volgende manieren bieden dit aan:

- Zelf het goede voorbeeld geven;
- Kinderen accepteren zoals ze zijn;
- Elkaar begroeten;
- Elkaar geen pijn doen;
- Elkaar bij de naam aanspreken;
- Geen speelgoed afpakken;
- Geen vieze of lelijke woorden gebruiken;
- Geen kinderen pesten;
- Kinderen leren om zelf hun speelgoed op te ruimen;
- Verjaardagen van kinderen vieren met een feestmuts en een cadeau;
- Het vieren van algemene feestdagen zoals Pasen, Koningsdag, Suikerfeest, Sinterklaas, Kerst en het Offerfeest.

## **2.2 – Intercultureel werken**

Intercultureel werken is een manier van denken en handelen die als een rode draad door alles heen loopt en niet als activiteit wordt beschreven. Voor het kinderdagverblijf is intercultureel werken van belang, omdat de kinderen om leren gaan met elkaars culturele en etnische achtergrond. Dit geldt ook voor de omgang tussen het kind en de pedagogisch professional. Ons doel is om er voor te zorgen dat iedereen, ongeacht culturele of etnische achtergrond, zich welkom voelt bij ons kinderdagverblijf. Hierbij speelt herkenning in de inrichting, spelmateriaal, eetgewoontes en het vieren van culturele feesten een belangrijke rol. Voor ons is het ene mens niet meer of minder dan de ander. Dit dragen wij aan de kinderen over door het vervullen van een voorbeeldfunctie. Hierbij is het van essentieel belang dat iedereen zich kan ontwikkelen op basis van gelijkwaardigheid in een samenleving die continu verandert. Het ontwikkelen van de identiteit zodat iemand adequaat kan functioneren in de samenleving is heel belangrijk.

## **2.3 – Huilen**

Wij nemen de verschillende emoties van kinderen serieus. Denk hierbij aan verdriet, boosheid, angst of juist blijheid. Ook verdriet is een emotie. Wij vinden het belangrijk dat een kind zijn verdriet kan tonen. Door verdriet bespreekbaar te maken, wordt het voor het kind duidelijk om er mee om te leren gaan. Er is altijd een reden voor een huilend kind. Mede daarom zeggen wij nooit tegen het kind dat er niets aan de hand is.

### *2.3.1: Waarom huilen baby's?*

Huilen is normaal gedrag voor een baby. Het is zijn eerste communicatiemiddel. Een baby huilt omdat er een reden is. Wij bieden baby's zo veel mogelijk troost, zodat zij een gevoel van veiligheid en geborgenheid kunnen ontwikkelen. Wij proberen goed op de verschillende huilpatronen te letten. Op die manier weten wij sneller wat er met een baby aan de hand is. Als gevolg daarvan kunnen wij een goede afweging maken: troosten we de baby, of heeft de baby een andere behoefte. Wij laten kinderen nooit onnodig lang huilen en onderzoeken altijd waarom een baby huilt. Soms komt het voor dat een baby veel, en lang, op de groep huilt. In dit soort gevallen bespreken we met collega's en ouders wat de te nemen stappen zijn.

### *2.3.2: Waarom huilen kinderen?*

Bij kinderen is het belangrijk om onderscheid te maken tussen huilen vanwege iets naars of huilen omdat ze hun zin niet krijgen. Iets naars kan betekenen dat het kind zich pijn heeft gedaan of dat het net weggebracht is door papa of mama. Als kinderen huilen vanwege het vertrek van hun ouders gaan we daar serieus mee om. Tegen kinderen zeggen wij nooit dat er niets aan de hand is, omdat we er van uit gaan dat er altijd een reden is voor het kind om te huilen.

Op het kinderdagverblijf is het vertrek van de vader of moeder, en het huilen van het kind, een goede gelegenheid voor de pedagogisch professional om de hechtingsrelatie met het kind te versterken. Als de ouders terugkeren en het kind gaan troosten ontstaan er negatieve effecten. Het kind kan het gevoel krijgen dat de pedagogisch professional hem niet aardig vindt en daarnaast kan het kind zijn gedrag doorzetten om bijvoorbeeld zijn zin te krijgen.

Als een kind huilt omdat hij zijn zin niet krijgt, proberen we dit te negeren. Dat betekent niet dat we het kind volledig negeren. We troosten het kind niet uitgebreid, maar vertellen wel op een rustige toon dat het zijn zin niet krijgt. Bij oudere peuters leggen wij ook uit dat iets op dat moment niet altijd mogelijk is. Voor kinderen is huilen ook een vorm van communiceren. Bij gebrek aan woorden is huilen de aangewezen taal om gevoelens en frustraties aan de omgeving duidelijk te maken.

### *2.3.3: Uitgangspunten*

De uitgangspunten die wij vanuit Moederskind hebben als het gaat om huilen, zijn:

- Als een kind huilt, nemen wij hem serieus;
- Wij kijken altijd naar de reden van huilen bij het kind;
- Wij houden rekening met de gevoelens van het kind;
- Wij helpen het kind met het benoemen van zijn emoties;

Daarnaast komt het af en toe voor dat er een veranderende thuissituatie is voor het kind. Denk hierbij aan verhuizing of scheiding van ouders. Voor een pedagogisch professional is het belangrijk om hier van af te weten, zodat de emoties van het kind beter begrepen worden. Wij kunnen kinderen hier zo goed mogelijk bij helpen door gesprekken te voeren met ouders en collega's.

Verdriet kan ook voortkomen uit angst. Angst voor iets of iemand. Peuters worden zich steeds meer bewust van hun omgeving en dit kan grote angsten tot gevolg hebben. Deze angsten kunnen hen zeer overstuur maken. Dit kan afgereageerd worden met heftige huilbuien. Als het kind angstig is, zullen wij proberen om de oorzaak te achterhalen.

## **2.4 – Kijk! Kindvolgsysteem**

Goede kinderopvang is opvang waar kinderen zich thuis voelen, waar hun ontwikkeling gestimuleerd wordt en waar ze genieten van activiteiten. Het is opvang die ouders informeert en bij het geheel betreft. De pedagogisch professionals observeren dagelijks de kinderen tijdens verschillende momenten/activiteiten en bespreken dit tijdens het ophalen met de ouder.

Om een nog beter beeld te krijgen van de ontwikkeling, hoe het kind zich gedraagt en voelt bij Moederskind, voeren de pedagogisch professionals twee keer per jaar een observatie uit aan de hand van het Kindvolgsysteem Kijk! Vervolgens worden deze observaties eenmaal per jaar besproken met de ouders, meestal rondom de verjaardag van het kind.

### *2.4.1: Kijk! Op Moederskind*

Bij Moederskind maken we gebruik van Kijk! Kindvolgsysteem voor baby's, dreumesen en peuters. Dit wordt, zoals hierboven beschreven, gebruikt om een duidelijk beeld te schetsen van de ontwikkeling van het kind en hoe het zich voelt bij Moederskind. Daarnaast wordt dit systeem gebruikt als hulpmiddel voor het vroegtijdig signaleren en inspelen op het verloop van de ontwikkeling. Dit in verband met eventuele ontwikkelingsachterstand, voorsprong of eventuele andere problemen.

Kijk! is een instrument waarmee we de ontwikkeling van jonge kinderen (0 tot 4 jaar) in kaart kunnen brengen. Het Kindvolgsysteem is een online systeem waar de pedagogisch professional beschrijft hoe het met het kind gaat. Er worden verschillende ontwikkelingsgebieden geobserveerd en beschreven: motoriek, taal, sociale en verstandelijke ontwikkeling en zelfredzaamheid. De pedagogisch professional krijgt hierdoor een goed beeld van de ontwikkeling en de gevoelens van het kind. Het Kijk! Kindvolgsysteem zorgt voor handvatten tijdens de observatie van een kind.

Het eerste registratiemoment in het Kindvolgsysteem begint vanaf de eerste verjaardag van het kind. De meeste kinderen zijn dan ongeveer een half jaar bij Moederskind. Met Kijk! staat de pedagogisch professional samen met de ouders stil bij de ontwikkeling van hun kind en kunnen er eventueel acties worden ondernomen om het welbevinden van het kind te vergroten.

#### *2.4.2: Signaleren van achterstand in ontwikkeling*

Iedere 2 maanden hebben wij een werkoverleg op de groep. Tijdens dit werkoverleg wordt de ontwikkeling van alle kinderen besproken. Bij zorgen of opvallendheden in de ontwikkeling wordt het zorgprotocol ingezet.

Het kan gebeuren dat uit observaties blijkt dat het kind meer specialistische zorg nodig heeft, of dat het kinderdagverblijf niet kan bieden wat het kind nodig heeft. In dit soort situaties wordt er in overleg met de ouders contact opgenomen met zorgpartners, zoals het consultatiebureau, platform 2-4, de huisarts, het buurtteam of andere ondersteunende instanties. Als medewerkers vragen hebben over de ontwikkeling van het kind, kunnen zij deze vragen stellen aan de pedagogisch coach of de locatiemanagers. Eventueel wordt in overleg met ouders platform 2-4 of een andere ondersteunende organisatie ingeschakeld. Deze organisatie helpt vervolgens bij de begeleiding op de groep van het kind en ondersteunt daarmee de pedagogisch professional.

#### *2.4.3: Overdracht Kijk! Kindvolgsysteem als het kind het kinderdagverblijf verlaat*

Als de opvang van het kind eindigt, krijgt de ouder het volgboekje van Kijk! mee. Het volgboekje wordt door de ouder overgedragen aan de basisschool en, indien van toepassing, aan de BSO. Tevens geven ouders op het intakeformulier toestemming om het volgboekje te delen met de basisschool. Op deze manier wordt er gezorgd voor een doorgaande leerlijn. Bij zorgkinderen zorgen we voor een warme overdracht naar de basisschool, dit doen wij altijd in overleg met de ouder. Als het kind doorstroomt naar onze eigen BSO, doen de pedagogisch professionals een onderlinge overdracht. Ook dit gebeurt met toestemming van ouders.

### 3. Kinderdagverblijf Moederskind

Moederskind is opgericht in september 2011. Iedere groep beschikt over een eigen speel- en leefruimte met een gescheiden slaapgelegenheid. De kinderen worden opgevangen in horizontale en verticale groepen. Dagelijks zijn er kinderen op de babygroepen van 0 tot 2 jaar, op de peutergroep van 2 tot 4 jaar en op de verticale groepen van 0-4 jaar of van 1-4 jaar.

#### 3.1 – Groepssamenstelling en begeleiding

Op kindercentrum Moederskind zijn de groepen als volgt samengesteld.

| Groep       | Leeftijd   | Max. aantal kinderen | Aantal PM'ers* | Soort groep** |
|-------------|------------|----------------------|----------------|---------------|
| Aapjes      | 0 – 4 jaar | 10                   | 2              | Verticaal     |
| Welpjes     | 0 – 2 jaar | 8                    | 2              | Horizontaal   |
| Beertjes    | 0 – 2 jaar | 8                    | 2              | Horizontaal   |
| Dolfijntjes | 1 – 4 jaar | 10                   | 1-2            | Verticaal     |
| Tijgertjes  | 2 – 4 jaar | 14                   | 2              | Horizontaal   |

\*Afhankelijk van de BKR. Bij uitzonderingen staan er tijdelijk 3 pedagogisch professionals op de groep en bij minder kinderen staat er 1 pedagogisch professional op de groep.

\*\*In hoofdstuk 3.2 wordt er meer verteld over het werken met horizontale en verticale groepen.

Wij proberen zo veel mogelijk wensen van ieder individu te respecteren en te honoreren. Om die reden vinden er vaak activiteiten plaats in kleine groepjes van kinderen die graag hetzelfde willen doen. Het spelen in groepjes proberen wij te stimuleren door verschillende activiteiten aan te bieden, spontaan met kinderen om te gaan, kinderen te begrijpen en door te luisteren naar hun wensen. Dit alles uiteraard binnen de grenzen van het kinderdagverblijf.

##### 3.1.1: Clustergroepen

Binnen Moederskind werken wij met clustergroepen. Dit zijn aangrenzende groepen die veel samen werken en onder andere de keuken en verschoonruimte delen. Binnen deze clusters wordt er een opendeurenbeleid gehanteerd. Een opendeurenbeleid geeft kinderen de mogelijkheid om hun leefruimte te verruimen en nieuwe ervaringen op te doen. Vanwege de jonge leeftijd van de kinderen zijn er enkele voorwaarden opgesteld aan dit opendeurenbeleid.

- Kinderen mogen alleen bij de clustergroep spelen als de (jongere) andere kinderen op bed liggen;
- Als er een leeftijdsgerichte activiteit wordt aangeboden waar het kind bij aan kan sluiten, mag hij ook bij de clustergroep spelen.
- Baby's mogen alleen bij de clustergroep spelen onder begeleiding van een vast gezicht.

De clustergroepen zien er als volgt uit:

- Aapjes en Welpjes: Aapjes vaste samenvoeggroep.
- Beertjes en Dolfijntjes: Beertjes vaste samenvoeggroep.
- Tijgertjes en BSO: Tijgertjes vaste samenvoeggroep.

De clustergroepen starten samen tussen 07.30 en 08.30 uur de groep op en sluiten tussen 17.30 en 18.30 uur de groep af. De clustergroepen kunnen op 1 groep starten en afsluiten, maar dit is wel afhankelijk van het aantal kinderen. Als clustergroepen samen opstarten of afsluiten, zal dit altijd in

dezelfde groepsruimte plaatsvinden die hierboven is beschreven. Tevens regelen de clustergroepen onderling de pauzes tussen 12.30 en 15.30 uur.

Soms komt het voor dat kinderen van een andere groep uit het cluster overgenomen moeten worden. In dat geval worden de wakkere kinderen in de voor hun bekende samenvoeggroep opgevangen door de pedagogisch professionals.

### **3.2 – Horizontaal en verticaal werken**

Binnen Moederskind werken wij met drie horizontale, en twee verticale groepen. Beide opvangsoorten zijn dus mogelijk. Wij kiezen bij Moederskind voor deze twee vormen van opvang om het keuze-aanbod voor ouders zo breed mogelijk te maken. Op deze manier kunnen ouders, uiteraard in samenspraak met de organisatie, kiezen wat het beste bij hen en hun kind past. Voor beide opvangsoorten zijn er voor- en nadelen te bedenken. Wij vinden vooral de samenwerking tussen de groepen en een gelijksoortige manier van werken van belang om beide opvangsoorten tot hun recht te laten komen.

#### *3.2.1: Horizontale groepen*

Bij horizontale groepen worden kinderen in eenzelfde leeftijdsgroep opgevangen. De pedagogisch professional kan hierdoor specifiek aanbod aanbieden gericht op het ontwikkelingsniveau van kinderen. In dezelfde leeftijd hebben kinderen meer vriendjes en spelen ze meer op hun eigen niveau. Doordat kinderen van dezelfde leeftijd samen worden opgevangen leren zij minder om rekening te houden met jongere kinderen. Dit is wel het geval in verticale groepen. Op deze groepen leren de jongere kinderen van de oudere kinderen en andersom. De sociale vaardigheden worden op een andere manier en op een ander niveau ontwikkelt dan op een horizontale groep.

#### *3.2.2: Verticale groepen*

Op de verticale groep kan het kind een hechte band opbouwen met de pedagogisch professional van de groep, omdat zij voor een langere tijd bij elkaar op dezelfde groep blijven. De pedagogisch professional kan de kinderen hierdoor goed leren kennen en inspelen op individuele behoeften. Op de verticale groep kunnen kinderen op hun eigen niveau deelnemen aan diverse activiteiten; een dreumes die wat minder goed meekomt kan spelen met de babymaterialen. Doordat kinderen van 0 tot 4 jaar samen worden opgevangen ervaren zij wat, en hoe het is om de jongste, middelste en de oudste van een groep te zijn. Echter, het risico kan ontstaan dat er te weinig uitdaging is voor een kind. De pedagogisch professional moet haar aandacht namelijk verdelen over verschillende leeftijden. Om die reden streeft de pedagogisch professional naar een vast dagritme waarbij de aandacht over baby's, dreumesen en peuters wordt verdeeld.

Wij streven bij beide opvangvormen, horizontaal en verticaal, naar een evenwichtig dagritme.

### **3.3 – Stamgroepen**

Bij Moederskind werken we met stamgroepen. In principe wordt een kind op één stamgroep geplaatst. Bij een (structureel) lagere bezetting van groepen op een specifieke dag van de week, kan een kind gebruik maken van maximaal twee stamgroepen. Door het samenvoegen van groepjes kinderen is er voor de kinderen meer keus om samen met andere kinderen te spelen. Doordat alle groepen gedurende de dag met eenzelfde dagprogramma werken, is de structuur en werkwijze op een groep min of meer gelijk. Daarmee is de continuïteit voor kinderen gewaarborgd.

Pedagogisch professionals van andere groepen zijn bekende en vertrouwde personen voor de kinderen. Bij groepen die voor een langere termijn halve groepen zijn (langer dan drie maanden), kan samenvoegen van groepen een structurele oplossing zijn. Op die manier proberen wij wekelijkse samenvoeging te voorkomen, omdat dit het welbevinden van het kind tegen kan gaan. Bij een structurele samenvoeging wordt daarnaast, met twee pedagogisch professionals op de groep, ook de werkdruk verlaagd voor de medewerkers. Ouders vullen hiervoor het formulier 'structurele tweede stamgroep' in.

Een kind kan eventueel de stamgroep verlaten om aan te sluiten bij een leeftijd gerelateerde activiteit op een andere groep. Hiervoor hebben wij geen toestemming van ouders nodig.

Het samenvoegen van stamgroepen kan ook incidenteel voor komen, bijvoorbeeld in vakantieperiodes, bij een calamiteit of bij ziekte van een pedagogisch professional. Voor het samenvoegen van groepen wordt er altijd vooraf toestemming gevraagd aan de ouders, d.m.v. een schriftelijk akkoord. Dit gebeurt zowel bij een structurele tweede stamgroep als bij een incidentele tweede stamgroep. Bij ziektegevallen, calamiteiten of andere redenen, is het mogelijk dat ouders gevraagd worden of hun kind eenmalig op een andere groep mag worden opgevangen. Hiervoor ondertekenen ze aan het eind van de dag een incidenteel tweede stamgroep formulier.

### **3.4 – Mentorschap**

Bij Moederskind werken wij met vaste mentoren. Dit houdt in dat ieder kind een eigen mentor heeft. De mentor is een vaste pedagogisch professional van de stamgroep van het kind. Wij vinden het belangrijk om met mentoren te werken, zodat er een vast aanspreekpunt is voor ouders en het kind. De mentor is verantwoordelijk voor het kind. Daardoor worden alle zaken voor het kind in principe door één persoon geregeld. Als de pedagogisch professional zich verantwoordelijk voelt, zal deze ook onbewust meer aandacht hebben voor opvallendheden en mogelijkheden van het kind.

Mentorschap houdt het volgende in:

- De mentor plant het intakegesprek met de nieuwe ouder, zodat duidelijk is voor de ouder wie de mentor van het kind is;
- De mentor is verantwoordelijk voor het welbevinden van het kind. De mentor voert, waar nodig, in overleg met collega's, observaties uit;
- De mentor zorgt dat de gegevens van zijn mentorkind op orde zijn;
- De mentor voert jaarlijks een oudergesprek aan de hand van de observatiemethode Kijk! Wanneer er meer gesprekken nodig zijn, is dit altijd mogelijk;
- De mentor regelt, bij langdurige afwezigheid of vertrek, een vervangend aanspreekpunt.

Bij afwezigheid van de mentor wordt door de andere vaste pedagogisch professionals op de groep het kind waargenomen. Bij langdurige afwezigheid of bij een zorgkind, is de mentor verantwoordelijk voor duidelijkheid voor collega's en ouders over het aanspreekpunt in deze periode.

### **3.5 – Beroepskracht/Kindratio (BKR)**

Er is wettelijk vastgelegd hoeveel kinderen er door één pedagogisch professional opgevangen mogen worden. Dit noemt men ook wel het beroepskracht/kindratio:

|                                                                    |
|--------------------------------------------------------------------|
| 1 beroepskracht per 3 aanwezige kinderen <b>tot 1 jaar</b> ;       |
| 1 beroepskracht per 5 aanwezige kinderen <b>van 1 tot 2 jaar</b> ; |
| 1 beroepskracht per 8 aanwezige kinderen <b>van 2 tot 3 jaar</b> ; |

|                                                                   |
|-------------------------------------------------------------------|
| 1 beroepskracht per 8 aanwezige kinderen <b>van 3 tot 4 jaar.</b> |
|-------------------------------------------------------------------|

Bij kinderen van verschillende leeftijden in één groep wordt het minimale aantal beroepskrachten ingezet, overeenkomstig de uitkomst van berekening met de rekentool op <http://1ratio.nl/>.

### **3.6 – Het team**

Het kinderdagverblijf werkt met een vast team pedagogisch professionals. Op het kinderdagverblijf werken twee tot drie vaste pedagogisch professionals per groep. Bij ziekte of vakantie wordt de vaste pedagogisch professional in eerste instantie vervangen door een ander bekend gezicht van de (cluster-) groep. Als dit niet mogelijk blijkt, wordt er gekeken of één van de (inval-)krachten beschikbaar is. Af en toe maken wij gebruik van het inhuren van een externe pedagogisch professional. Wij proberen dan zo veel mogelijk vaste gezichten in te huren.

Het personeelsrooster is afhankelijk van de BKR. Er wordt echter geprobeerd een zo'n stabiel en vast mogelijk rooster te maken. De diensten van pedagogisch professionals wisselen per dag, maar vallen altijd tussen 07.30 en 18.30 uur. Er zijn drie verschillende soorten diensten: de vroege dienst (07.30-17.30 uur), de tussendienst (8.00-18.00 uur) en de late dienst (08.30-18.30 uur). De pauzes vinden plaats tussen 12.30 en 15.30 uur. Daarnaast kunnen er afwijkingen zijn aan de randen van de dag. We houden zicht op deze afwijkingen en deze zullen niet meer dan drie uur per dag zijn.

Bij de inzet van ons personeel houden wij rekening met de volgende pedagogische afwegingen:

- Wij hebben gekwalificeerd (of in opleiding) en competent personeel. Ons personeel beschikt over de juiste kennis en vaardigheden om oog te hebben voor de ontwikkelingsbehoeften van het kind en ze daarin te kunnen begeleiden;
- Wij werken zo veel mogelijk met een vast team op elke groep. Op deze wijze bevorderen, en bewaken, we het gevoel van veiligheid en hechting bij kinderen;
- Wij streven ernaar om niet af te wijken van de groepsgrootte en/of de BKR. Enkel bij calamiteiten kan er afgeweken worden van de groepsgrootte of de BKR.

#### **3.6.1: Medewerkers**

Het team van Moederskind bestaat uit pedagogisch professionals met minimaal het diploma PW-3. Daarnaast is Moederskind een leerplek voor pedagogisch werkers in opleiding. Er zijn zowel BOL-stagiaires als BBL-stagiaires in dienst. Beide staan in eerste instantie boventallig op de groep. De stagiaires ondersteunen de medewerkers op de groep, afhankelijk van het stadium van hun opleiding.

Vanaf het 2<sup>e</sup> jaar van haar opleiding kan de BOL-stagiaire een 0-uren contract ontvangen. Daarmee kan zij bij ziekte en tijdens schoolvakanties als tweede PM'er op de groep ingezet worden. Hierbij is de voorwaarde dat zij altijd met een andere beroepskracht op de groep staat. Pas als het diploma behaald is, mag degene alleen op een groep staan.

De BBL-stagiaires bewandelen hun eigen pad. Naar aanleiding van de behaalde resultaten op school en haar vaardigheden op de groep zal de stagiair steeds meer intallig ingezet worden. Na 3 maanden mag de BBL-stagiaire 100% intallig ingezet worden. De praktijkbegeleider legt schriftelijk vast hoeveel verantwoordelijkheid de BBL-stagiaire krijgt.

Elke pedagogisch professional heeft jaarlijks een functioneringsgesprek aan de hand van competenties. Ook vindt er jaarlijks deskundigheidsbevordering plaats voor de medewerkers op het

gebied van veiligheid en gezondheid. Denk hierbij aan EHBO, BHV (bedrijfshulpverlening), de 3F certificering en babyspecialisme.

Tijdens de jaarlijkse studiedag vindt er verdieping plaats op het gebied van kennis en vaardigheden. Daarnaast worden de pedagogisch professionals ondersteunt door een pedagogisch coach.

### **3.7 – 3-uurs regeling**

Volgens de Wet kinderopvang mogen we maximaal 3 uur per dag afwijken van de standaard verhouding tussen het aantal kinderen en de pedagogisch professionals op een groep (de BKR). Wij streven ernaar om te openen om 07.30 uur en te sluiten om 18.30 met minimaal twee pedagogisch professionals.

Wij gebruiken deze momenten bijvoorbeeld:

- Aan de randen van de dag als niet alle kinderen er zijn;
- Tijdens pauzetijden van onze professionals (tussen 13.00-15.00 uur);
- Mogelijk bij het plaatsvinden van speciale situaties, bijvoorbeeld een oudergesprek.

Hoe gaan we om met deze momenten?

We dragen er zorg voor dat we afwijken op momenten dat de activiteiten op de groep passend zijn. Medewerkers maken hier gezamenlijk een goede inschatting in, omdat het per groep verschilt. Tijdens groepsactiviteiten-, eetmomenten en risicovoller spel wijken we niet af van de BKR. Tijdens pauzemomenten of aan de randen van de dag is tijdelijk afwijken mogelijk omdat:

- De meeste kinderen slapen tijdens de pauzetijden. De groep is dan rustiger, waardoor professionals op een andere manier toezicht kunnen houden. Er is minder begeleiding nodig dan op actieve momenten, zoals spel of eetmomenten.
- Aan het begin en eind van de dag worden rustige en voorspelbare spelactiviteiten aangeboden door de kinderen uit te nodigen te spelen in de verschillende speelhoeken van de ruimte.

Ook worden ouders gestimuleerd een korte periode bij de kinderen te blijven tijdens het halen en brengen. Hierdoor kan tijdens het afwijken van de BKR volstaan worden met minimaal de helft van de benodigde beroepskrachten volgens de BKR. De momenten waarop wij afwijken hebben wij vastgesteld op basis van de meest voorkomende situaties, ofwel een analyse van het breng- en haalpatroon van de kinderen en de pauzetijden van de pedagogisch medewerkers.

Door middel van het aan- en afmeldsysteem en de personeelspauzes, houden wij zicht op de afwijkingen. Deze zullen in totaal niet meer dan 3 uur per dag zijn. Zo kunnen we de kinderen maximaal aandacht geven en borgen we de sociaal- emotionele veiligheid. Bij ons op Moederskind is er nooit maar 1 pedagogisch professional aanwezig.

### **3.8 – Calamiteiten**

Slechts in onvoorziene omstandigheden zal afgeweken kunnen worden van de BKR. Gedurende de hele periode van aanwezigheid van kinderen, is het van belang dat er minimaal één pedagogisch professional aanwezig is. Daarnaast dient er altijd een andere volwassene aanwezig te zijn die ingezet kan worden in het geval dat een calamiteit zich voordoet. Deze volwassene kan een stagiair, locatiemanager of directielid zijn. Mocht het, door plotselinge ziekte of een calamiteit, voor komen dat er te weinig pedagogisch professionals aanwezig zijn voor het aantal kinderen in de groep, wordt er direct contact gelegd met de locatiemanager of de directie. Deze zorgt binnen een uur voor een invaller of voor de mogelijkheid om incidenteel uit te wijken naar een andere groep. Mocht er niet uitgeweken kunnen worden, of geen pedagogisch professional beschikbaar zijn, worden er ouders gebeld en moeten er kinderen opgehaald worden om weer aan de BKR te voldoen.

Om de veiligheid en stabiliteit van de kinderen te waarborgen, zorgen wij voor de volgende punten:

- Er is ten alle tijden een goede, recente en duidelijke overdracht over het kind in Kidsadmin. Dit zorgt er voor dat alle bijzonderheden en schema's van het kind gemakkelijk te vinden zijn voor een pedagogisch professional die invalt op de groep.
- Alle medewerkers kennen de kinderen bij naam en investeren in interactie met de kinderen tijdens gezamenlijke activiteiten of als zij in de gemeenschappelijke ruimte zijn. Hierdoor is een andere pedagogisch professional geen onbekend gezicht voor het kind.
- Op alle groepen hanteren wij eenzelfde dagritme, waardoor kinderen op elke groep een vorm van voorspelbaarheid hebben voor de dag.
- Bij het overschrijden van de BKR wordt ernaar gestreefd om binnen het uur een extra collega in te zetten of om kinderen op te laten halen.

Als er wordt afgeweken van het vaste gezicht, stamgroep of de BKR, wordt er rekening gehouden met de volgende pedagogische overwegingen:

- De medewerker zet zich in om een vertrouwensband te creëren met het kind, mede door 1-op-1 aandacht voor het kind.
- De medewerker houdt het kind extra in de gaten. Hierdoor kunnen signalen van ongemak, spanning en/of onveiligheid worden opgemerkt. De individuele behoeften van het kind worden zorgvuldig overwogen. Er is extra aandacht voor het emotionele welzijn en ondersteuning om kinderen te laten wennen aan veranderingen.
- Als kinderen wisselen van stamgroep slapen zij, wanneer mogelijk, in hun eigen bedje. Op die manier slapen zij in een bekende omgeving, ter bevordering van hun veiligheid.
- Bij vervanging wordt als eerst geprobeerd om iemand uit het team in te zetten. Mocht dit niet lukken, wordt er overgeschakeld naar de locatiemanager, een bekende invalkracht of ZZP'er.
- Ouders worden altijd op de hoogte gebracht over eventuele wijzigingen.

### **3.9 – Kinderen die zorg behoeven**

Binnen de kinderopvang zijn er soms kinderen die zich anders ontwikkelen, die vastlopen in hun ontwikkeling of om een andere reden extra zorg behoeven. Dit zijn ook wel zorgkinderen. Onze taak hierin is het op tijd signaleren en bespreekbaar maken van de zorg.

Als wij vermoedens hebben van kindermishandeling of huiselijk geweld, zullen wij de stappen volgen van de wettelijk verplichte meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld. Deze stappen zijn als volgt beschreven:

- Stap 1: In kaart brengen van signalen
- Stap 2: Collegiale consultatie
- Stap 3: Gesprek met ouders/verzorgers
- Stap 4/5: Afwegingskader
- Stap 6: Evaluatie

**Bij vermoeden van situaties van acute onveiligheid dienen wij direct contact op te nemen met samen veilig (veilig thuis).**

De locatiemanagers en aandachtsfunctionaris zijn het aanspreekpunt voor grote zorg. Als er gesprekken gevoerd gaan worden met ouders m.b.t. kindermishandeling of huiselijk geweld, zal de aandachtsfunctionaris en/of de locatiemanager aanschuiven. Wanneer er zorgen zijn over

ontwikkeling of welbevinden kunnen zij ook ondersteunend zijn of verwijzen naar specifieke hulpverleners.

### **3.10 – Pedagogisch coach**

#### *3.10.1: Pedagogisch coach*

De pedagogisch professionals van Moederskind worden ondersteunt, gecoacht en begeleidt in het werken met kinderen van 0 tot 13 jaar door de pedagogisch coach. Deze pedagogisch coach huren wij extern in bij Moederskind. De pedagogisch coach werkt volgens het coachplan die in samenwerking met de locatiemanagers van Moederskind is geschreven. De pedagogisch coach kan, door de pedagogisch professionals, benaderd worden bij vragen of knelpunten. Dit kan gaan om allerlei zaken uit de dagelijkse praktijk. De pedagogisch coach kan ook ingezet worden om inzicht te krijgen in de vaardigheden van een pedagogisch professional. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de interactievaardigheden met kinderen. De pedagogisch coach komt altijd observeren en helpt de medewerker inzicht te laten krijgen door coachgesprekken te voeren. Ook kan de pedagogisch coach helpen bij het opstellen van een zorg- of handelingsplan bij kinderen die moeite hebben met hun ontwikkeling. Kortom, de pedagogisch coach ondersteunt en coacht de pedagogisch professionals in het uitvoeren van het pedagogisch beleid en het verbeteren van de pedagogische kwaliteit bij Moederskind.

## 4. Dagelijkse opvang

Als kinderopvang zijn wij verantwoordelijk voor de dagelijkse opvang van de kinderen. Wij streven ernaar om een veilige haven te zijn, een tweede thuis voor kinderen. Om dit te kunnen realiseren hebben wij vaste rituelen en terugkerende handelingen.

### 4.1 – De locatie

Het kinderdagverblijf is sfeervol en huiselijk ingericht. Op ons kinderdagverblijf is er een ruim aanbod aan gevarieerd, veilig en duurzaam spelmateriaal voor alle leeftijdsgroepen. Elke activiteit heeft een eigen plek op ons kinderdagverblijf. Aan tafel kan geknutseld worden, in de hoeken is verschillend spelmateriaal aanwezig en buiten zijn er meerdere materialen aanwezig om diverse activiteiten te ondernemen.

Ieder kind heeft een eigen mandje in de verschoonruimte waar hij of zij persoonlijke spulletjes in kan doen. Daarnaast wordt de eventuele post vanuit het kinderdagverblijf ook in dit mandje gedaan. De jassen worden opgehangen op de kapstok, in de persoonlijke luizencape.

### 4.2 – Dagindeling

Een dagindeling biedt kinderen structuur en duidelijkheid. Voor de jonge baby's geldt dat wij geen vaste schema's hebben. In nauw overleg met ouders spelen wij in op de behoeftes aan lichamelijk contact, voeding, verschooning en slaap. Vanuit daar wordt de relatie verder opgebouwd. Het kind zal naarmate zijn eigen ontwikkeling vordert, steeds meer met groepsgenootjes meedoen tijdens groepsmomenten. Voor ons is de dagindeling een richtlijn die steeds wordt bijgesteld, omdat wij rekening houden met de behoefte van het individuele kind of de sfeer in de groep. Om die reden zijn er ook accentverschillen per groep.

|                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Vanaf 07.30 uur | Kinderen worden gebracht. Wij verwelkomen ze. Ouders vertellen over het verloop van de nacht en voorgaande dagen van het kind.                                                                                                                                                                                                                |
| Vanaf 09.00 uur | Het laatste kind is gebracht. Er heerst rust op de groep: er lopen geen volwassenen meer in en uit de ruimte. De kinderen en pedagogisch professionals kunnen wennen aan de groepssamenstelling van deze dag. Er wordt fruit gegeten en water of thee gedronken. Afhankelijk van de sfeer worden er liedjes gezongen of wordt er voorgelezen. |
| 09.45 uur       | Verschoon- en plasronde. Daarna is er tijd om te spelen. Dit kan vrij spel zijn (binnen of buiten), of een gerichte activiteit. Kinderen die twee keer op een dag slaap nodig hebben gaan naar bed.                                                                                                                                           |
| 11.15 uur       | Broodmaaltijd of warme lunch. Voor, en na, het eten worden de handjes gewassen. Na het eten worden ook de gezichten gewassen.                                                                                                                                                                                                                 |
| 12.30 uur       | Verschoon- en plasronde. Daarna gaan de kinderen die slapen naar bed. Kinderen die wakker zijn spelen binnen, doen een gerichte activiteit of gaan naar buiten.                                                                                                                                                                               |
| 15.15 uur       | Iedereen is wakker, uit bed en verschoond. Wij gaan aan tafel en eten een cracker, fruit, groente of soepstengel. Wij drinken water of thee. Afhankelijk van de sfeer worden er liedjes gezongen of wordt er voorgelezen.                                                                                                                     |
| 15.45 uur       | Na het eetmoment doen wij een activiteit of is er een moment van vrij spel.                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Vanaf 16.30 uur | Laatste verschoonronde. De eerste kinderen worden gehaald. Er is tijd voor overdracht. Kinderen spelen binnen, buiten of doen een gerichte activiteit.                                                                                                                                                                                        |
| 17.00 uur       | De kinderen worden opgehaald en er wordt een warme overdracht gegeven.                                                                                                                                                                                                                                                                        |

## **4.3 – Eten en drinken**

### *4.3.1: Zorg en aandacht*

Eten is een heel belangrijk, terugkerend aspect in ons dagelijks leven. Wij voeden ons lichaam zodat het alle prestaties, die van het lichaam gevraagd worden, kan leveren. Daarom vinden wij het nodig dat de kleine maaltijd met aandacht wordt genuttigd. Wij hanteren een aantal basisregels die voor de kinderen helder maken wat er van hen wordt verwacht:

- Wij eten allemaal tegelijk aan tafel;
- Wij schrokken niet;
- Wij gebruiken een bord om eten op te leggen en soms al bestek;
- Wij proberen op te eten wat op ons bord ligt;
- Wij storen anderen zo min mogelijk bij het eten.

De pedagogisch professionals dienen zich te houden aan individuele voorwaarden. Het is belangrijk om te zorgen voor plezier en gezelligheid. Daarnaast is het belangrijk dat kinderen niet gedwongen worden om bepaalde dingen of hoeveelheden te eten. Dit wordt wél gestimuleerd.

Pedagogisch professionals zorgen er voor dat ze de tijd hebben en stress voorkomen tijdens de verschillende eetmomenten:

- Wij hanteren een positieve benadering van de kinderen met betrekking tot hun eetgedrag;
- Het eetmoment hoeft niet vlug, maar ook niet te lang;
- Er wordt gekeken naar wat een kind naar zijn aard kan opbrengen met betrekking tot het aan tafel zitten. Het begin en het eind van de maaltijd kan ook gemarkeerd worden met een liedje, waarna eventuele langzamere eters nog even dooreten;
- Kinderen bepalen zelf en leren zelf de hoeveelheid die ze op kunnen in te schatten. Het maakt niet uit of dit twee, of tien stukjes brood zijn. Het kind leert hierdoor luisteren naar zijn eigen lichaam.

### *4.3.2: Baby's voeden*

Wij verwarmen de flesvoeding in de magnetron en borstvoeding in de flessenwarmer. Tijdens het voeden van een baby hebben we lichamelijk contact, oogcontact en onverdeelde aandacht. De omgeving is zo rustig mogelijk. De vaste pedagogisch professional zal vlug genoeg prettige houdingen en handelingen rondom boertjes van het kind kennen. Zij deelt haar ervaring met andere collega's of beschrijft dit desnoods voor invalkrachten, als het ingewikkeld en specifiek is.

Er is een goede digitale en mondelinge communicatie met ouders over de wensen rondom voeding (tijden en hoeveelheden). Iedere groep houdt deze bijzonderheden rond het kind bij in Kidsadmin tot 1 jaar. Op de iPad, in Kidsadmin, staan allergieën en eventuele bijzondere eetgewoonten vermeld. Op de groep is ook een fysieke map aanwezig met alle informatie over het voedings- en slaappatroon van het kind. Hierdoor heeft iedereen die met het kind werkt complete informatie binnen handbereik. Tevens hangen de allergieën in het keukenkastje bij iedere groep.

## **4.4 – Slapen**

Ieder kind heeft zijn eigen behoeften met betrekking tot slapen. Bij de baby's onder de 10 maanden wordt gekeken naar de slaapbehoeften per kind. Vanaf 10 maanden zullen de pedagogisch professionals naar een vast slaapritme gaan werken, zodat het kind steeds meer mee kan gaan in het ritme van de groep. Natuurlijk blijft hierbij de behoefte van het kind voorop staan. Als blijkt dat het kind andere behoeften heeft dan groepsgenoten, wordt hiernaar gehandeld. Wij vinden het belangrijk dat een kind zich veilig voelt. Daarom proberen wij iedere keer eenzelfde ritueel per kind

aan te houden. Hierbij houden we rekening met bijvoorbeeld spenen en knuffels die het kind dierbaar zijn.

Als een kind voorkeur heeft om op de buik te slapen, wordt er eerst toestemming gevraagd van de ouders. Zonder schriftelijke toestemming van de ouders zullen de pedagogisch professionals het kind ten alle tijden op de rug laten slapen. Dit in verband met de verhoogde kans op wiegendood bij het slapen op de buik. Op het intakeformulier geven ouders toestemming of het kind ook in de box mag slapen die op de groep staat. Ons uitgangspunt is dat ieder kind uiteindelijk in zijn eigen bedje in de slaapkamer slaapt.

#### **4.5 – Verschonen en zindelijkheid**

Kinderen worden, indien nodig, meteen verschoond. Verder zijn er vaste tijden (zie ook de dagindeling) voor de verschoning van kinderen. Verschonen gebeurt met volledige aandacht voor het kind. Er wordt gekletst, geknuffeld en gestoeid met het kind. Door het gezamenlijk verschonen zie de jongere kinderen al hoe de zindelijkheid verloopt bij de oudere kinderen. Op die manier leren ze van elkaar. Ook de kleine toiletjes zorgen ervoor dat de kinderen op het kinderdagverblijf soms makkelijker durven. Soms geven kinderen bijvoorbeeld aan dat ze geen luier meer om willen. Op dit soort signalen gaan wij in. Wij starten echter pas met zindelijkheidstraining als dit thuis ook wordt gestart, in verband met de duidelijkheid voor het kind.

Tijdens het zindelijk worden vinden wij het erg van belang dat het kind leert te luisteren naar zijn eigen lichaam. Er zijn vaste verschoonrondes in de dagindeling opgenomen. Een kind hoeft dan echter niet naar de wc. Wij vragen wel of het kind een plasje moet doen, maar dringen niet aan. Het kind mag altijd tussentijds naar het toilet. Als een kind onverhoopt toch in zijn broek past, reageren wij hier neutraal op. Wij benoemen de natte broek en trekken het kind wat schoons aan. Wanneer een kind weer de luier aan wil, mag dit, maar er is geen dwang.

#### **4.6 – Spelactiviteiten**

Iedere dag worden er verschillende activiteiten aangeboden aan de kinderen, zowel in de ochtend- als in de middag. We zingen liedjes, knutselen, tekenen/kleuren, spelen buiten, maken een tent en spelen een rollenspel. Sommige activiteiten vragen voorbereiding, anderen ontstaan spontaan. Het is ons dagelijks streven om één grote groepsactiviteit aan te bieden binnen het thema waar wij op dat moment aandacht aan besteden.

Wij vinden het belangrijk om een gevarieerd activiteitenaanbod te hebben, in verband met de verschillende ontwikkelingsgebieden. Wij proberen ook van gewone, huishoudelijke dingen een spel te maken zodat kinderen spelenderwijs leren en niet onnodig een hekel krijgen aan taken zoals afruimen, opruimen en schoonmaken.

Wij stimuleren de kinderen door zelf plezier te hebben in wat wij aanbieden als activiteit. Dit werkt uitnodigend voor kinderen. Wij gebruiken thema's als inspiratiebron voor onze activiteiten.

#### **4.7 – Buiten spelen**

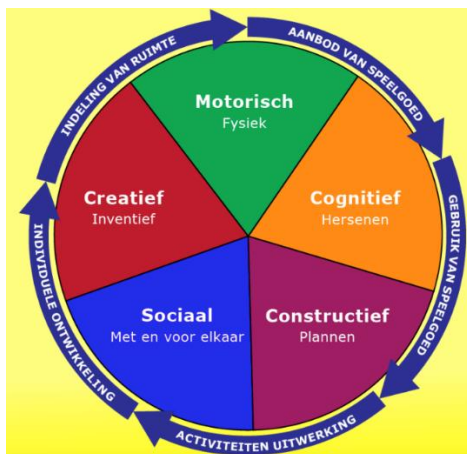
Bij Moederskind vinden wij het belangrijk dat de kinderen elke dag buiten spelen. Buiten spelen is goed voor de gezondheid en daarnaast biedt het kinderen andere uitdagingen dan binnen. Wij houden rekening met extreem weer, zoals een dag regen of vrieskou. Wij proberen onze momenten van buiten spelen hierop aan te passen. Ieder kind wordt goed beschermd voordat hij of zij naar buiten gaat. In de zomer smeren wij de kinderen standaard in met zonnebrandcrème en in de winter zorgen wij er voor dat wanten, sjaals en mutsen net ontbreken.

## 5. Ruimte en spelmateriaal

Ontspannen plezier hebben. Je voordoen als een ander, torens bouwen, met auto's racen of je pop verzorgen. Spelen vormt een belangrijke rol in de persoonlijkheidsontwikkeling van een kind. Spelen heeft invloed op de ontwikkeling op het intellectuele vlak, het sociale vlak, het motorische vlak en het emotionele vlak. Het kind leert na te denken over dingen, vooruitdenken en plannen. Het leert zijn omgeving kennen, problemen op te lossen en te begrijpen hoe alles werkt. Door je voor te doen als iemand anders kan je ervaren hoe die ander zich voelt in een bepaalde situatie. Het kind leert om te gaan met emoties en ook controle te krijgen over emoties. Spel is de taal van het kind.

### 5.1 – Spelmateriaal en de schijf van vijf

Het spelmateriaal op de groepen is afgestemd op de lichamelijke, verstandelijke, creatieve en sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen. Het speelgoed wordt geselecteerd op kwaliteit en veiligheidsnormen. Onze voorkeur ligt bij speelgoed wat geschikt is voor meerdere doeleinden. Daarnaast vinden wij het belangrijk dat het speelgoed ruimte biedt voor eigen fantasie, een grote speelwaarde heeft en niet te veel is ingevuld met kleur en details. Bij aanschaf of vervanging van speelgoed wordt er gekeken naar welk type speelgoed er ondervertegenwoordigd is. Wij bepalen dit aan de hand van de 'schijf van vijf' voor spelmateriaal van Marianne de Valck.



#### 5.1.1: Schijf van vijf voor spelmateriaal

Geen kind speelt om zich te ontwikkelen. Het ontwikkelt zich door te spelen. Een kind speelt omdat het leuk is om te spelen. Wij proberen zo veel mogelijk te doen om het spelen leuk en goed te laten zijn. Bijvoorbeeld door aandacht te geven aan de ruimte waarin kinderen spelen en door te bedenken hoe en waarmee kinderen kunnen spelen. De schijf van vijf voor spelmateriaal gebruiken wij bij de inrichting van de speelhoeken op het kinderdagverblijf als hulpmiddel.

### 5.2 – Spelend leren en ontdekken

Spelen en leren zijn activiteiten waar kinderen veel plezier aan beleven. Het stimuleert veel ontwikkelingsgebieden van het kind. Spelenderwijs worden kinderen door te ontdekken, te imiteren en uit te proberen, steeds handiger en leren ze meer over zichzelf en anderen.

### 5.2.1: Spelen met baby's (tot 12 maanden)

Voor een baby is bewegen al een spel op zich. Denk daarbij aan trappen met de benen, kruipen, zwaaien/bewegen met het hoofd, armen en handen. Spelen is voor baby's ook een kwestie van leren grijpen en het luisteren naar stemmen.

De pedagogisch professionals doen met de baby's (onder andere) de volgende activiteiten:

- Rollen
- Lopen
- Optrekken en rechtop staan
- Kiekeboe spel
- Dansen op de arm
- Er komt een muisje aangelopen (kriebelspel)
- Hop paardje hop
- Voorwerpen ontdekken
- Voorlezen
- Knuffelen
- Kinderliedjes zingen en luisteren
- Buitenspelen

### 5.2.2: Spelen met dreumesen en peuters (12 tot 48 maanden)

Dreumesen hebben net hun eerste stapjes gezet en zijn klaar om de wereld staand te gaan ontdekken. Dreumesen leren door te doen en worden door de indeling van de groepsruimte geïnspireerd om op ontdekking te gaan.

De motoriek van een peuter is al zo ver ontwikkeld dat hij een driewieler kan besturen en voldoende controle heeft om bijvoorbeeld op zijn buik van de glijbaan te gaan. Peuters zoeken elkaar vaker op via imitatie- en fantasiespel. Peuters stellen meer vragen om de wereld om zich heen te begrijpen.

De pedagogisch professionals doen met dreumesen en peuters onder andere de volgende activiteiten:

- Voorlezen
- Knuffelen
- Kinderliedjes zingen/luisteren
- Spelenderwijs leren van: vormen, kleuren, cijfers, seizoenen, letters, etc.
- Dreumes- en peuterdans/yoga
- Schilderen
- Teken
- Buiten spelen
- Puzzelen
- Kliefen (met verf/zand)
- Verstoppertjes spelen
- Torens bouwen

## 5.3 – Meegebracht speelgoed

Uit ervaring blijkt dat speelgoed van huis vaak kwijtraakt of kapot gaat. Het is daarom niet toegestaan om eigen speelgoed mee te nemen. Er is genoeg, divers speelgoed op de groep om mee te spelen. Als kinderen wel eigen speelgoed meenemen, gaat dit direct in de luiszak of het mandje. De opvang stelt zich niet verantwoordelijk voor schade of zoekraken van meegebracht speelgoed.

## 6. Speciale momenten

### 6.1 – Kennismaken en wennen

Na de inschrijving en plaatsing van een kind volgt een afspraak voor een intakegesprek op de desbetreffende groep. Dit wordt gedaan door de mentor van het kind. De mentor is altijd een vast gezicht op de groep waar het kind geplaatst gaat worden. Bij de intake wordt zo veel mogelijk relevante informatie verstrekt. Bijvoorbeeld de gewoontes, interesses en bijzonderheden van het kind. Bij dit gesprek worden ook wenafspraken gemaakt. Wenafspraken vallen (in verband met de Wet Kinderopvang) altijd binnen het contract. Een intakegesprek kan zowel telefonisch als op locatie worden gevoerd.

Bij de eerste wenafpraak is het de bedoeling dat het kind maximaal 4 uur alleen bij ons blijft. Het tweede wennmoment zal afgesproken worden naar aanleiding van het verloop van wennmoment 1. Als het goed is verlopen, kan het kind een lange dag komen. De ouder draagt er zorg voor dat er altijd iemand bereikbaar is om het kind eerder op te halen of om eventuele vragen van pedagogisch professionals te kunnen beantwoorden. Mocht het kind nog een wendag nodig hebben, wordt dit samen met de ouder afgesproken. Het doel van de wenperiode is:

- Het vertrouwd raken van het kind aan de nieuwe omgeving en het opbouwen van een vertrouwensrelatie;
- Het vertrouwd raken van de ouder met de nieuwe situatie;
- Het goed op elkaar afstemmen van de voedingsschema's, slaapgewoontes en pedagogische aanpak op de opvang en thuis.

#### *6.1.1: Wenperiode van een baby/dreumes*

Bij een baby zullen wij vooral met de ouders het vertrouwen moeten opbouwen. Voor ouders is het belangrijk dat er goed, zorgvuldig en liefdevol met hun kind wordt omgegaan. Voor een baby moet de slaapomgeving vertrouwd zijn. Daarom vragen we de ouders om een knuffel en/of speen (zonder koortje) van het kind mee te geven. Er wordt genoteerd wat het kind meeneemt in bed aan eigen spulletjes.

Het kind zal ongetwijfeld moeten wennen aan de andere kinderen in de slaapkamer. Wij maken daarom een bewuste keuze voor het kiezen van een vaste slaapplek voor het kind, passend bij de slaapgewoontes en volgens de veiligheidsnormen.

Een baby wordt door een vaste pedagogisch professional verzorgd. Stagiaires mogen baby's die nog in de wenperiode zitten, niet verzorgen. Er moet eerst een veilig basisvertrouwen zijn en daarbij zijn vaste pedagogisch professionals voor het kind belangrijk.

#### *6.1.2: Wenperiode van een peuter*

Voor peuters is het moment van afscheid nemen met de ouders het moeilijkst. Om die reden wordt de manier van afscheid nemen goed met de ouders doorgenomen tijdens het intakegesprek. Wij adviseren ouders om bij het brengen van hun kind heel even met het kind op de groep te blijven. Ondertussen kan het kind in de aanwezigheid van ouders iets kiezen om mee te gaan spelen. Er liggen altijd boekjes, puzzels en spelletjes klaar voor het kind. Vervolgens is het belangrijk dat ouders duidelijk afscheid nemen van het kind en ook direct weggaan. Hierdoor creëer je een voorspelbare situatie voor het kind.

Als het kind moet huilen, zal de pedagogisch professional het kind van de ouder overnemen. Samen met het kind zwaaien wij papa of mama uit. Ouders kunnen later altijd even bellen om te informeren of alles goed gaat. Sommige peuters hebben geen behoefte aan een wenperiode, anderen wel. In dat

geval blijft de ouder er de eerste keer wat langer bij, de tweede keer wat korter. Ook na de wenperiode blijft de werkwijze van verwelkomen en van afscheid nemen hetzelfde.

#### *6.1.3: Ophalen*

Aan het einde van de dag is er weer een moment van verwelkomen van ouders en afscheid nemen van de pedagogisch professional. Dat kan vooral voor peuters weer een verwarrend moment zijn. Naar wie moet ik nu luisteren? Naar papa/mama of de pedagogisch professional? Over het algemeen hanteren wij de volgende gedragslijn:

Ouders doen de jassen en schoenen aan en verzamelen de spulletjes uit het mandje van het kind. Vanaf het moment dat zij binnenstappen bij het kinderdagverblijf hebben zij weer de verantwoording over hun kind. Dit is voor de kinderen het duidelijkst. Ouders en pedagogisch professionals houden rekening met elkaar en zorgen voor een soepel verloop van het ophalen. Uiteraard is de pedagogisch professional ondersteunend aanwezig als er meer kinderen uit een gezin zijn, bijvoorbeeld om aan te kleden of als er iets belangrijks besproken moet worden in de mondelinge overdracht.

Aan het einde van de dag, tijdens de haalperiode, bieden wij kortdurende activiteiten aan om te zorgen dat het makkelijker is voor kinderen om zich los te maken uit het spel en mee naar huis te gaan. Een kort spelletje of een puzzel kan altijd even worden afgemaakt met de ouder(s). Soms wordt er een verhaaltje voorgelezen aan het einde van de dag. Op die manier lijken het begin en het einde van de dag op elkaar. Dit biedt peuters structuur en voorspelbaarheid.

#### *6.1.4: Wennen bij doorplaatsing*

Binnen Moederskind geldt dat wij de kinderen zo lang mogelijk bij dezelfde pedagogisch professionals en op dezelfde groep willen plaatsen. Er is echter een overstap van de babygroep naar de peutergroep, als het kind ongeveer 2 jaar is. Het kind zal dan worden doorgeplaatst naar één van de peutergroepen. Ook voor deze momenten geldt een wenperiode. Het kind zal da enkele keren, voorafgaand aan de doorplaatsing, gaan wennen bij zijn of haar nieuwe groep. Dit gebeurt tijdens de aanwezige dagen van het kind en over het algemeen zonder de ouders. Dit omdat het kind al gewend is aan het kinderdagverblijf. Collega's van de groepen stemmen dit met elkaar af.

### **6.2 – Extra dagen en ruildagen**

Het komt voor dat ouders een extra dag of een ruildag af willen nemen. Dit is bij Moederskind altijd mogelijk, mits het aantal kinderen het voor die dag toe laat. De ouders van Moederskind krijgen ieder jaar drie extra dagen (per jaar) kosteloze opvang. Dit ter compensatie van vakanties. Bij instroom halverwege het jaar worden de compensatiedagen naar rato berekend. De aanvraag voor een extra dag of ruildag kan via het ouderportaal aangevraagd worden. Op de eerste plaats wordt er gekeken of er plaats is op de eigen groep. Als hier geen plek is, komt het kind op de interne wachtlijst. Mocht er op een andere groep wel plaats zijn, wordt het kind pas geplaatst na overleg én schriftelijke toestemming van de ouders. Dit geldt ook wanneer het een wijziging in de opvang is voor lange periode.

Wanneer een kind op een ingeplande extra dag wordt afgemeld, op de dag zelf, betekent dit dat de extra dag wél van de drie extra dagen wordt afgetrokken. Bij tijdige afmeldingen (24 uur van tevoren) hebben wij namelijk nog de mogelijkheid om andere kinderen te plaatsen. Bij een ruildag geldt dat ouders mogen ruilen binnen een week na de datum dat het kind niet op de opvang is geweest. Dit mag zowel een week ervoor, als een week erna zijn. Voor een ruildag hoeft er geen formulier

ondertekend te worden door ouders. Belangrijk: een halve dag wordt geteld als een hele dag, dit geldt zowel voor ruildagen als extra dagen.

### **6.3 – Veiligheid, uitdaging en regels**

Voor de ontwikkeling van het zelfvertrouwen, en de zelfredzaamheid van kinderen, is het belangrijk hen voldoende uitdaging te bieden. Dit doen wij door kinderen de mogelijkheid te bieden om nieuwe ervaringen op te doen. Bij het aanbieden van activiteiten houden wij goed rekening met de leeftijd en de capaciteiten van het kind. Zo zorgen wij ervoor dat de emotionele en fysieke veiligheid gewaarborgd is. Wij maken de ruimte overzichtelijk, zijn als begeleiders altijd bereikbaar en wij bieden duidelijke regels op het kinderdagverblijf. Wij vinden het belangrijk dat kinderen zelf risico's in leren schatten. Wij proberen hen hier zo veel mogelijk bij te helpen door duidelijke grenzen aan te geven en hen begeleiding te bieden in oefensituaties. Zo leren wij kinderen bijvoorbeeld hoe ze veilig gebruik kunnen maken van de speelmogelijkheden.

Jaarlijks vindt er minimaal één ontruimingsoefening plaats met de kinderen, zodat iedereen goed weet wat te doen in geval van een calamiteit. Mocht er ondanks onze oplettendheid toch een ongelukje gebeuren op het kinderdagverblijf, worden de ouders daar uiteraard van op de hoogte gesteld en vullen we een registratieformulier voor ongevallen in.

In het veiligheid- en gezondheidsbeleid van Moederskind staan alle grote risico's omschreven; kleine risico's en de regels die we daarvoor hebben gemaakt met de kinderen. Om de risico's in kaart te brengen, wordt er vanaf januari 2018 gebruik gemaakt van de nieuwe Risicomonitor. Naast de risico's is er in dit beleid ook aandacht voor de sociale veiligheid op kindercentrum Moederskind. Het veiligheid- en gezondheidsbeleid wordt jaarlijks geëvalueerd met de pedagogisch professionals in de verschillende teamoverleggen. De veiligheid wordt, naast de gezondheid en het welbevinden van de kinderen, jaarlijks door de GGD gecontroleerd tijdens het inspectiebezoek. Het veiligheid- en gezondheidsbeleid is in te zien op de locatie en op de website van Moederskind.

### **6.4 - Traktaties, feestdagen en thema's**

In samenspraak met onze oudercommissie heeft Moederskind besloten niet te trakteren op verjaardagen. Dit geldt voor zowel het kinderdagverblijf, als de BSO.

Er zijn verschillende redenen waarom wij tot deze conclusie zijn gekomen. Door geen traktaties meer te doen, doen financiële verschillen tussen ouders er niet meer toe, zijn er geen discussies meer over de grootte of inhoud van een traktatie en ervaren ouders geen stress meer bij het maken of kopen ervan. Wij merkten namelijk dat traktaties steeds groter en uitgebreider werden en dat vooral de peuters allemaal zo'n grote traktatie wilden uitdelen. Daarnaast hoeven kinderen geen traktatie meer te weigeren vanwege religieuze overtuigingen of allergieën. Als laatste is niet trakteren gezonder en beter voor het milieu.

Wat doen wij dan wel? Wij zetten op die dag het kind in het zonnetje. Natuurlijk wordt er gezongen en muziek gemaakt. Ook wordt er samen met de groep een leuke zelfgekozen activiteit gedaan.

De website ["Wie Jarig is Vier Feest"](#) geeft een goed voorbeeld hoe een verjaardag zonder traktaties eruit kan zien.

Bij speciale gelegenheden bieden wij zeer incidenteel producten buiten de schijf van 5 aan. Denk hierbij aan een knijpfruitje, krentenbollen of rozijntjes. Wij proberen de hoeveelheid suiker, zout en verzadigd vet zo veel mogelijk te beperken.

De traditionele feesten zoals Sinterklaas, Kerst, Pasen en het Suikerfeest vieren we met de kinderen. Elk jaar worden er nieuwe activiteiten bedacht die aansluiten bij de traditionele feesten.

Elke 6 weken werken wij vanuit een ander thema. Wij bieden kinderen activiteiten aan die aansluiten bij dat thema, rekening houdend met de seizoenen en feestdagen. Door het werken in thema's proberen wij beter aan te sluiten bij de belevingswereld van de kinderen. Hierdoor zien wij dat de betrokkenheid groter is en de aangeboden stof beter beklijft. Kortom, het werken in thema's kent vele voordelen.

## **Tot slot**

Dit pedagogisch beleids- en werkplan is een dynamisch plan en wordt daarom regelmatig bijgesteld met behulp van alle betrokken partijen. Het team van Moederskind vindt betrokkenheid en een open sfeer belangrijk. Wij staan er dan ook voor open om over de pedagogische handelingswijze in gesprek te zijn én te blijven. Vanuit onze pedagogische visie proberen wij zo goed mogelijk aan te sluiten op de thuissituatie van de kinderen.